

A magyar bíróság joghatóságát megalapozza az is, ha az alperes anélkül, hogy kifogásolná a joghatóság hiányát, az ügy érdemére vonatkozó nyilatkozatot tesz (perbeocsátkozás), kivéve, ha magyar bíróság joghatósága e törvény rendelkezései alapján kizárt.

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 157/A §-a/1979. 13. tvr. (Nmjt.) 62/H. §-,

Győri Ítéltábla Gpkf.II.25.921/2018/3.

2013. szeptember 30-án az eladó felperes és a vevő felperesi beavatkozó között adásvételi szerződés jött létre 3000 tonna hagyományos repcemag átruházására, azzal, hogy 2014. januárban és februárban a felperes 1500 - 1500 tonnát szállít. A felperesi beavatkozó a teljes repcemag mennyiséget eladta a svájci székhelyű a A.I.S.társaságnak, ezért a repcemagot az A.I.S.tagságával működő német székhelyű A.S.GmbH címzett részére Straubingba kellett leszállítani. A felperes 2013. november 20-án rendelte meg az alperestől 2000 tonna repce 2014. január / februári fuvarozását (lehívás szerint), felrakó helyként a G.A. Kft. Zs.-i telephelyét, lerakó helyként a straubingi (Németország) olajmalmot kikötve. A felperesi lehívást az alperes 2014. január 30-án visszaigazolta és másnap, 2014. január 31-én a felrakóhelyen 24,59 tonna repcét felrakódott. A fuvarozáshoz az alperes alfuvarozót, a H.T.. GmbH alperesi beavatkozót, míg az alfuvarozó további alfuvarozót, a magyarországi székhelyű H.R. Kft.-t vett igénybe. A 2014. február 3-i straubingi kirakodás előtt az alfuvarozó gépkocsi vezetője úgy nyilatkozott, hogy a repce fuvart megelőzően kukoricát (előtt kukoricát és azt megelőzően szóját) fuvarozott. A címzettnek a fuvarozott repcemag garatba öntésekor kiderült, hogy a fuvarszközön korábbi fuvarból származó vanádium salak maradt vissza, mely nemcsak a fuvarozott áruval, hanem a címzett silójában tárolt 371,8 tonna repcemaggal is összekeveredett. A címzettet tulajdonos anyavállalata, az A.I.S.– a károsodott repce értékesítése során befolyt vételárral csökkentett – kárszámláját a felperesi beavatkozó kiegyenlítette; majd a felperesi beavatkozó által előterjesztett kárigényt a felperes beszámítással teljesítette.

A felperes keresetében 99.316,31 €, valamint annak a 2015. április 25. napjától a kifizetés napjáig járó 9,08%-os kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. 10.928,63 eurót a felperes a fuvarozott 24,62 tonna áru kára miatt az 1971. évi 3. tvr.-rel kihirdetett, a "nemzetközi közúti áru fuvarozási szerződésről "szóló genfi egyezmény (CMR) 17. cikke 1 pontja alapján követelt. A szennyezett áru silóba öntésével 371,8 tonna idegen áruban okozott kár miatt harmadik személynek szerződésen kívül okozott kár jogcímén 88.387,68 Euró kártérítési követelést érvényesített. Az utóbbi követelésről kifejtette, hogy CMR 1. cikke 1. pontja a szerződésen kívül okozott károkra az Egyezmény hatálya kiterjed, a 28. cikke 1. pontja kifejezetten nevesíti a fuvarozás során bekövetkező megsérülésből eredő szerződésen kívüli kárigényt, míg a 31. cikk 1/b. pontja lehetővé teszi az egyezmény hatálya alá eső minden jogvita esetében a keresetindítást az áru átvételének helye szerinti bíróság előtt is.

Az alperes a törvényszék által 2015. november 9. napjára kitűzött első tárgyaláson megjelent, érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, annak részletes indokai kifejtésére határidő engedélyezését kérve. A 2015. december 9. napján benyújtott részletes ellenkérelmében az alperes azzal védekezett, hogy a felrakó rakodógép kezelő nem ellenőrizte a fuvarszköz tiszta állapotát, a gépkocsi vezetőjének már megrakott tehergépkocsit adtak át. A lerakóhelyen a címzett nem vizsgálta meg a rakományt a kirakás

előtt, az árut egyből a nagy tárolójába öntette és arra még további repcét tárolt be. Az alperes által perbe vont H.T. GmbH alperesi beavatkozó a 2016. március 18. napján 22. szám alatt benyújtott ellenkérelmében joghatósági kifogást terjesztett elő és kérte a per megszüntetését. Egyetértett azzal, hogy a bíróság joghatóságát a nemzetközi fuvarozási szerződéssel kapcsolatos perben a CMR alapján kell vizsgálni, melynek 31. cikk 1. pontja utal a felek közös egyetértésével meghatározott bíróság joghatóságára. Ilyen volt jelen esetben az alperes által alkalmazott Általános Osztrák Szállítmányozási Feltételek (AÖSp) 65. §-a, amely alapján a fuvarozó székhelye szerint illetékes bíróság kizárólagosan illetékes, így a magyar bíróság joghatósága kizárt és kizárólag az osztrák bíróság járhat el. Az alperesi beavatkozó joghatósági kifogását a törvényszék a 2016. július 11. napján kelt 35. szám alatti végzésével elutasította, megállapítva, hogy a perre a CMR. 31. cikke 1/b. pontja alapján joghatósága van. A per későbbi szakaszában az alperes is joghatósági kifogást terjesztett elő (128. szám), kifejtve, hogy a szerződésen kívül okozott kár nem a fuvarozási szerződésből eredő, ez a kártérítési követelés nem esik a CMR 1. cikk 1. pontja alá. A CMR 31. cikke csak olyan követelésekre vonatkozik, melyek az Egyezmény hatálya alatt álló fuvarszerződésből erednek. A Bíróság joghatóságát az 1215/2012/EU rendelet (a továbbiakban: EU rendelet) szabályai szerint kell vizsgálni. Az 5. cikk (1) bekezdése szerint alkalmazandó 7. cikk 2. pontja alapján a jogellenes károkozás esetén a más tagállamban lakóhellyel rendelkező személy annak a helynek a bírósága előtt perelhető, ahol a káresemény bekövetkezett. Ezért a perre csak a német bíróságnak van joghatósága.

Az elsőfokú bíróság a per tárgyalását a felperes 88.387,68 € összegű kártérítési keresettel tekintetében elkülönítette, majd a fellebbezéssel támadott végzésével az elkülönített kártérítési kereset vonatkozásában a joghatósága hiányát megállapította. "Erre tekintettel" a pert megszüntette. Kötelezte a felperest 190.500 Ft perköltség alperes részére való megfizetésére; valamint megállapította végzés jogerőre emelkedését követően a felperes 1.142.268 Ft. illeték visszaigénylésre jogosult.

Határozata indokolásában abból indult ki, hogy az alperesi beavatkozó a 22. szám alatt előterjesztett első érdemi nyilatkozatában joghatósági kifogást terjesztett elő, melyhez a 23. számú tárgyalási jegyzőkönyvben az alperes is csatlakozott. Ezt a joghatósági kifogást ugyan a törvényszék a per korábbi szakaszában elutasította, de a 128 szám alatt ismételt előterjesztett joghatósági kifogást újból megvizsgálta. A Pp. 57. § (1) alapján a bíróság kiemelte, hogy a beavatkozó – az egyezséget, elismerést és a jogról való lemondást kivéve – minden cselekményre jogosult, amelyet az általa támogatott fél megtehet, cselekményeinek azonban csak annyiban van hatálya, amennyiben a fél a cselekményt elmulasztja. A joghatósági kifogást nem tartalmazó alperesi ellenkérelmet az alperesi beavatkozó első érdemi nyilatkozatában előterjesztett ilyen kifogás pótolja. Ezt követően a törvényszék vizsgálta, hogy a felperes által engedményezéssel megszerzett szerződésen kívüli kártérítési követelés a CMR Egyezmény rendelkezései alapján érvényesíthető-e. A felperes által hivatkozott CMR 28. cikk 2. pontja helyes értelmezése szerint a fuvarozó felelősségi körébe tartozó személy a szerződésen kívüli kár elbírálása során a felelősség kimentése vagy korlátozása körében hivatkozhat a CMR egyezmény rendelkezéseire. Ez a jogszabályi rendelkezés azonban nem teremti meg annak az alapját, hogy a szerződésen kívüli jogviszonyok joghatósági kérdéseire is a bíróság a CMR egyezmény rendelkezéseit alkalmazza. Jelen esetben a per tárgya egy németországi cég telephelyén szennyezett anyag beöntésével okozott kár, amelyért a kereset szerint az osztrák székhelyű fuvarozó alperes a felelős. A törvényszék egyetértett az alperes joghatósági kifogásával abban, hogy joghatóságról szóló európai rendelet, az 1215/2012/EU rendelet 4. cikke (1) bekezdése, az 5. cikke (1) bekezdése szerint alkalmazandó 7. cikke 2. pontja alapján az ausztriai

"illetékességű" alperessel szemben a szerződésen kívüli károkozással kapcsolatos igényeket kizárólag az osztrák, avagy a káresemény helye szerint illetékes német bíróság előtt lehet perrel érvényesíteni. A törvényszék a Pp. 157/A. § (1) bekezdése b) pontját úgy értelmezte, hogy a bíróság az eljárást megszünteti, amennyiben a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának a 130. § (1) pontjában meghatározott okból (kizárt joghatóság) nem volt helye, de magyar bíróság joghatósága egyetlen joghatósági ok alapján sem állapítható meg, amennyiben az alperes a joghatóság hiányát kifogásolja.

Az elsőfokú végzés hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság a per folytatására utasítása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. Jogorvoslati kérelmében fenntartotta az elsőfokú eljárás során már kifejtett azon álláspontját, hogy a CMR egyezmény hatálya nemcsak a perbeli fuvarszerződésre, hanem az annak teljesítése során a fuvarozó által harmadik személynek szerződésen kívül okozott kárra is kiterjed. A CMR 28. cikke 1. pontja kimondja, hogy az Egyezmény hatálya alá eső fuvarozás során a szerződésen kívül okozott kár miatt is támasztható követelés. A felperes a károsult címzett következményi kártérítési követelését engedményezés útján megszerezte. A CMR. 31. cikke 1 pontja, b) alpontja szerint pedig az Egyezmény hatálya alá eső fuvarozásból eredő minden jogvita esetében kereset indítható az áru átvételének helye szerinti ország bírósága előtt is. Az alperes károkozó fuvarozó az árut pedig a magyarországi Zs.-án rakodta fel. Az EU-rendelet preambuluma 35. és 36. pontjai, valamint 71. cikke (1) bekezdéséből következően a CMR egyezmény különös jogterületet szabályozóként elsőbbséget élvez az EU rendelettel szemben.

A felperesi beavatkozó fellebbezést támogató nyilatkozatában kiemelte, hogy az alperes a felperessel kötött fuvarozási szerződést megszegve okozta a kárt a felperesnek, szemben a fellebbezett végzésben említett szerződésen kívül okozott kárral. A törvényszék a végzésben nem volt figyelemmel arra, hogy a felperes keresetét vagylagosan kártérítésként és kártérítési követelés engedményezéseként jelölte meg. Rámutatott, hogy helyesen az alperes és az alperesi beavatkozó ellentétes perbeli cselekményt végzett, amikor az alperes perbe bocsátkozott, míg a beavatkozó joghatósági kifogást terjesztett elő. Ebben az esetben a Pp. 57. § (1) alapján a joghatósági kifogásnak nincs hatálya.

Az alperes fellebbezésre előterjesztett észrevételeiben az elsőfokú végzés helybenhagyását és a felperes másodfokú perkielégben marasztalását kérte. Egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával, azzal, hogy a CMR egyezményt kizárólag fuvarozási jogviszonyban lehet alkalmazni. A CMR. 28. cikke 2. pontja nem teremt meg azt a lehetőséget, hogy a bíróság a szerződésen kívüli jogviszonyokra az Egyezményt alkalmazza. Helyes a végzés abban a kérdésben is, hogy a joghatóságra az EU rendelet szabályait kell alkalmazni. Ezen túlmenően egyetértett a H. T. GmbH alperesi beavatkozó fellebbezésre előterjesztett észrevételeivel.

A H.T. GmbH alperesi beavatkozó fellebbezésre előterjesztett észrevételeiben az elsőfokú végzés helybenhagyását kérte. Más mellett hivatkozott a Kúria 3/2015. számú gazdasági elvi döntésére, amely szerint joghatósági kérdésekben a CMR elsőbbséget élvez a joghatóságot szabályozó EU rendelettel szemben, de csak akkor, ha a szerződéses jogviszony a CMR hatálya alá tartozik.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 157/A § (1) bekezdése és az 57. § (1) bekezdése szabályai téves értelmezésével szüntette meg a pert az alperesi beavatkozó pergátló, joghatósági kifogása alapján. Ezért a fellebbezés alapos.

A Pp. 157/A §-a 2001. május 1. napjától törvénybe hozatalával megszűnt a lehetősége annak,

hogyan a bíróság időkorlát nélkül és az alperes nyilatkozatának figyelmen kívül hagyásával megszüntesse a per joghatóság hiányára figyelemmel. A Pp.-t is módosító 2000. évi CX. törvény beiktatta a nemzetközi magánjogról szóló 1979. 13. tvr. (Nmjt.) 62/H. §-át, amely – jelen per megindításakor is hatályos szabályával – kimondta, hogy a magyar bíróság joghatóságát megalapozza az is, ha az alperes anélkül, hogy kifogásolná a joghatóság hiányát, az ügy érdemére vonatkozó nyilatkozatot tesz (perbe bocsátkozás), kivéve, ha magyar bíróság joghatósága e törvény rendelkezései alapján kizárt. Ez a szabályozás tette szükségessé a Pp. joghatóság hiánya miatti per megszüntetésre vonatkozó szabályai módosítását is.

A Pp. említett 157/A. § (1) bekezdése szerint olyan esetben, ha a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának a 130. § (1) pontjában meghatározott okból (kizárt joghatóság) nem volt helye, de magyar bíróság joghatósága egyetlen joghatósági ok alapján sem állapítható meg, a bíróság az eljárást megszünteti, amennyiben (a.) az alperes az első tárgyalást elmulasztotta, és írásbeli védekezést sem terjesztett elő; vagy (b.) az alperes a bíróság joghatóságának hiányát kifogásolja.

A 157/A § (1) bekezdése alapján tehát elsődlegesen tehát azt kell megvizsgálni, hogy a magyar bíróság joghatósága az adott ügyben kizárt-e. A magyar bíróság joghatósága az Nmjt. 62/C. §-a szerinti ügyekben kizárt, melyek közé nem tartozik a fuvarkár, valamint a fuvarozás során a fuvarozó által harmadik személy vagyonaiban okozott kár megtérítése iránti követelés. Másodsorban azt kell vizsgálni, hogy a magyar bíróság joghatóságába nem tartozó ügyben az alperes a tárgyalás kitűzése és ezzel együtt a keresetlevél kézbesítését követően milyen perbeli cselekményt végez. Ha az első tárgyaláson megjelenik, az ügy érdemére vonatkozó nyilatkozatot tesz (perbe bocsátkozik), és pergátló joghatósági kifogást nem emel a perbe bocsátkozás önmagában megalapozza a magyar bíróság joghatóságát.

A perbe bocsátkozás esetén tehát nincs jelentősége, hogy a keresettel perbe hozott jogviszony elbírálására a magyar bíróságnak nincsen joghatósága a konkrét esetben jelentőséggel bíró CMR, avagy az EU-rendelet szabályai szerint. Az lényeges, hogy a joghatóság vizsgálata nemzetközi magánjogi tényállás esetében merüljön fel, tehát a jogviszonyban szereplő külföldi (és magyar) elem (személy, tárgy, jog) két vagy több állami jogszabályainak alkalmazására teremtse elvi lehetőséget. Kizárólag külföldi (tehát: magyar vonatkozású elemet nem tartalmazó) magánjogi tényállás esetén a magyar bíróság joghatósága nem állapítható meg. (EBH 2004. 1047) A konkrét keresettel perbe hozott jogviszony azonban nem kétségesen nemzetközi magánjogi tényállás, hiszen a felperes magyar-, az alperes osztrák- míg a szerződésen kívül közvetlenül károsult cég német székhelyű. Ezen túl az áru átvételének helye Magyarországon volt.

Az elsőfokú bíróság által is helytállóan megállapítottak szerint az alperes a kitűzött első tárgyaláson megjelent, a kereset elutasítására irányuló érdemi ellenkérelmet terjesztett elő, melyet utóbb részletesen is kifejtett. Ellenkérelmében joghatósági kifogásra nem tért ki.

Az alperesi beavatkozó ezt a per során későbbiekben követő joghatósági kifogása (22. szám) – a törvényszék értelmezésével szemben – nem az alperes által elmulasztott perbeli cselekmény pótlása, hanem az alperes perbe bocsátkozásával ellentétes perbeli cselekmény. (Pp. 57. § (1) bekezdése) Az érdemi ellenkérelem előterjesztésével járó perbe bocsátkozás ugyanis a per érdemi tárgyalásának elfogadását jelenti, szemben az érdemi tárgyalást elutasító, pergátló joghatósági kifogással.

A joghatósági kifogást előterjesztő H. T. GmbH alperesi beavatkozó nem önálló, hanem

függő beavatkozó, mivel a perben hozott ítélet jogereje az ellenféllel, a felperessel szemben fennálló jogviszonyára nem terjed ki, lévén a beavatkozó nem a felperessel, hanem az alperessel állt jogviszonyban. Így az alperesi beavatkozó alperesi perbebocsátkozást követő joghatósági kifogása mint ellentétes perbeli cselekmény a Pp. 57. § (1) bekezdése szerint hatálytalan.

Azt ugyan az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a CMR 28. cikke 2. pontja nem alapozza meg a fuvarozás során harmadik személynek okozott szerződésen kívüli kártérítési követelés CMR egyezmény alapján történő elbírálását, mégis a Pp. 157/A §-a (1) bekezdését sértve állapította meg a joghatóság hiányát és szüntette meg a pert.

Ezekre figyelemmel az Ítéletábrla az elsőfokú bíróság végzését a Pp. 259. § alapján alkalmazandó 253. § (2) alapján megváltoztatta, és mellőzte a per megszüntetését, felperes perköltség fizetésre kötelezését, illetve illeték visszaigénylésére feljogosítását.